Deelsessies scenario’s dierenhulp bij rampen en crises

Stichting Dieren in Rampen

NIPV Nederlands Instituut Publieke Veiligheid

Deelsessies

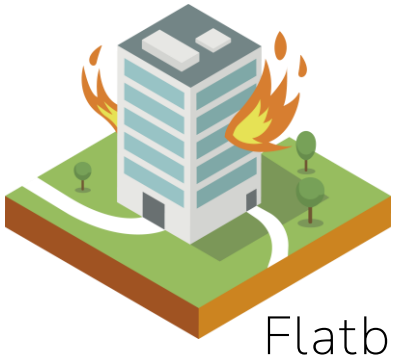

Flatbrand

Overstroming

Natuurbrand

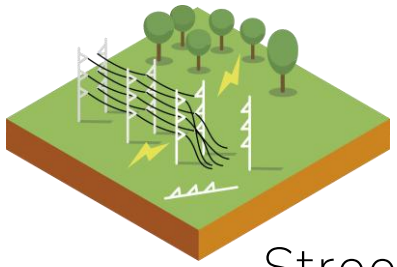

Stroomuitval

Aardbeving

1e ronde | redding en hulpverlening

2e ronde | opvang en verzorging

Aanpak deelsessies | BINGO

Beeld	Uitleg scenario en scenariowendingen
In beweging	Staan en fysiek stelling innemen voor of tegen 3 stellingen, onder leiding gespreksleider
Nieuwe inzichten	Korte toelichting ‘wist u dat’ uit informatiekaart
Goed gesprek	Gesprek over samenwerking crisisbeheersing en dierenhulp op 3 hoofdpunten informatiekaart
Opbrengst	Plenaire terugkoppeling 5 belangrijkste conclusies

Flatbrand | Redding en hulpverlening

Flatbrand | eerste inzet

Scenario

Bij de meldkamer komt een melding binnen over een woningbrand op de 5e verdieping (van 8), in een flat met 100 appartementen. De brandweer gaat ter plaatse en vangt aan met brandbestrijding. Van de bovenste verdiepingen worden mensen en dieren gered uit de rook. Op de onderste verdiepingen worden alle appartementen ontruimd, waaronder ook veel met huisdieren. In veel appartementen zijn echter geen mensen thuis, maar wel huisdieren aanwezig. Pas 2 uur na de eerste melding wordt ook de dierenambulance gealarmeerd.

Dilemma

Op basis van een eerste brandmelding is vaak nog niet meteen duidelijk of dieren worden getroffen. Maar de helft van de Nederlandse huishoudens heeft huisdieren, dus bij een brand met veel tegelijk getroffen appartementen is de kans enorm dat ook dieren betrokken zijn.

Stelling

Het oproepen van een dierenambulance bij flatbrand moet een standaard-inzetvoorstel zijn van de publieke meldkamer (en niet pas als de eerste brandweereenheid ter plaatse is)

Flatbrand | exotische dieren

Scenariowending

Bij het controleren van alle appartementen blijken er in 3 woningen terraria met exotische dieren (slangen, spinnen, papegaaien, amfibieën) aanwezig te zijn en in 4 woningen aquaria in verschillende maten. Sommige bewoners staan zelf al met hun exotische dieren op straat, andere proberen tijdens de ontruiming zelf hun dieren mee te nemen en laten zich niet wegsturen. Het risico op de lagere verdiepingen is nog niet dusdanig groot dat het ontruimen van deze dieren voor de brandweer te gevaarlijk is.

Dilemma

Verschillende diersoorten hebben verschillende aandachtspunten bij het ontruimen, zoals kwetsbaarheid, vluchtgedrag en gevaar voor de omgeving. De beste methode kan verschillen, zoals met het gehele terrarium op de hoogwerker, of met de hand of in kleine bakjes. Improvisatie-vermogen is belangrijk, maar kennis en ervaring ook.

Stelling

Brandweer en dierenambulances moeten samen oefenen in het redden van exotische dieren (o.a. terraria, aquaria)

Flatbrand | coördinatie ter plaatse

Scenariowending

Het aantal te redden, ontruimen, verzorgen en opvangen huisdieren is uiteindelijk zo groot dat 6 dierenambulances worden ingezet. Deze moeten veilig kunnen optreden. Ze moeten met elkaar samenwerken en de taken verdelen. Ook moeten ze nauw met de hulpdiensten samenwerken, in het gebouw, erbuiten en in een nabije opvanglocatie.

Dilemma

Dierenhulpverleners hebben veel ervaring met dierenhulp aan verschillende diersoorten bij verschillende incidentsoorten. Maar de praktijkervaring met écht grootschalige inzet is (gelukkig) beperkt. Adequate coördinatie van de samenwerking bij rampen en crises vergt specifieke competenties.

Stelling

Bij inzet van meerdere dierenambulances is in het veld een leidinggevende (CODA) nodig, die samenwerkt met de Officier van Dienst van Brandweer

Informatie-kaart

Tips op vaste onderdelen:

- veiligheid
- meteo
- redding en opvang
- omgeving/effecten
- communicatie
- afstemming, in te schakelen diensten

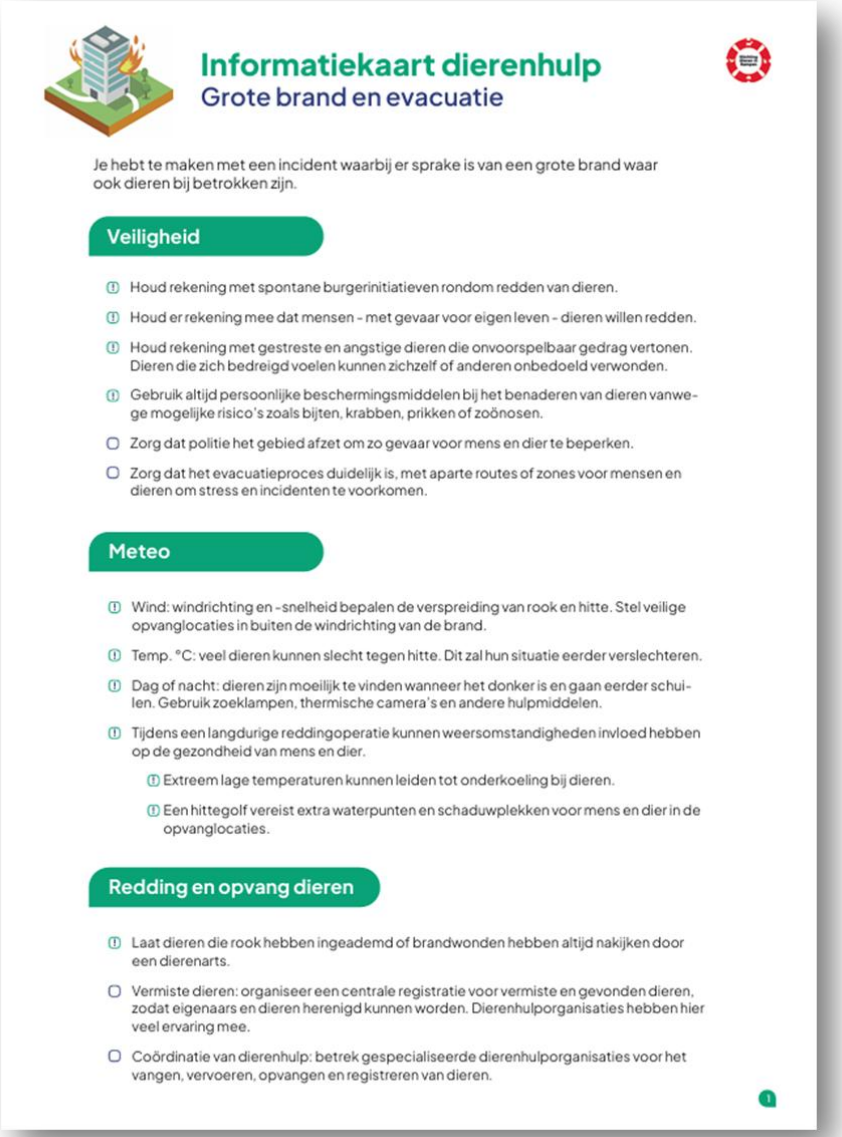

Informatiekaart dierenhulp
Grote brand en evacuatie

Je hebt te maken met een incident waarbij er sprake is van een grote brand waar ook dieren bij betrokken zijn.

Veiligheid

- Houd rekening met spontane burgerinitiatieven rondom redden van dieren.
- Houd er rekening mee dat mensen - met gevaar voor eigen leven - dieren willen redden.
- Houd rekening met gestreste en angstige dieren die onvoorspelbaar gedrag vertonen. Dieren die zich bedreigd voelen kunnen zichzelf of anderen onbedoeld verwonden.
- Gebruik altijd persoonlijke beschermingsmiddelen bij het benaderen van dieren vanwege mogelijke risico's zoals bijten, krabben, prikken of zoönosen.
- Zorg dat politie het gebied afzet om zo gevaar voor mens en dier te beperken.
- Zorg dat het evacuatieproces duidelijk is, met aparte routes of zones voor mensen en dieren om stress en incidenten te voorkomen.

Meteo

- Wind: windrichting en -snelheid bepalen de verspreiding van rook en hitte. Stel veilige opvanglocaties in buiten de windrichting van de brand.
- Temp. °C: veel dieren kunnen slecht tegen hitte. Dit zal hun situatie eerder verslechteren.
- Dag of nacht: dieren zijn moeilijk te vinden wanneer het donker is en gaan eerder schuilen. Gebruik zoeklampen, thermische camera's en andere hulpmiddelen.
- Tijdens een langdurige reddingoperatie kunnen weersomstandigheden invloed hebben op de gezondheid van mens en dier.
  - Extreem lage temperaturen kunnen leiden tot onderkoeling bij dieren.
  - Een hittegolf vereist extra waterpunten en schaduwplekken voor mens en dier in de opvanglocaties.

Redding en opvang dieren

- Laat dieren die rook hebben ingeademd of brandwonden hebben altijd nakijken door een dierenarts.
- Vermiste dieren: organiseer een centrale registratie voor vermiste en gevonden dieren, zodat eigenaars en dieren herenigd kunnen worden. Dierenhulporganisaties hebben hier veel ervaring mee.
- Coördinatie van dierenhulp: betrek gespecialiseerde dierenhulporganisaties voor het vangen, vervoeren, opvangen en registreren van dieren.

1

Ga naar www.diereninrampen.nl
en download de informatiekaarten

Goed gesprek

Hoe kunnen we de samenwerking tussen crisisbeheersing en dierenhulp verbeteren?

- Registratie vermiste dieren.
- Zoeken naar vermiste dieren.
- Communicatie richting inwoners.

- ☐ Vermiste dieren: organiseer een centrale registratie voor vermiste en gevonden dieren, zodat eigenaars en dieren herenigd kunnen worden. Dierenhulporganisaties hebben hier veel ervaring mee.
- ! Houd er rekening mee dat dieren vermist raken. Inwoners kunnen daardoor in paniek raken. Zorg ervoor dat er coördinatie plaatsvindt op registratie vermiste huisdieren.

- ! Dag of nacht: dieren zijn moeilijk te vinden wanneer het donker is en gaan eerder schuilen. Gebruik zoeklampen, thermische camera's en andere hulpmiddelen.

- ☐ Zorg voor informatie over waar mensen gevonden dieren kunnen brengen of ophalen.
- ☐ Zorg voor informatie waar mensen kunnen melden dat dieren in nood zijn.

Flatbrand | Opvang en verzorging

Flatbrand | losse opvang dieren

Scenario

In een flat met 8 verdiepingen en 100 appartementen breekt een brand uit op de 5e verdieping. Van de bovenste verdiepingen worden mensen en dieren gered uit de rook. Op de onderste verdiepingen worden alle appartementen ontruimd, waaronder ook veel met huisdieren. Mensen en dieren worden opgevangen in een wijkcentrum, waar weinig ruimte is voor het scheiden van diersoorten. In veel appartementen zijn geen mensen thuis, maar wel huisdieren. Deze worden door de dierenambulance tijdelijk naar een dierenasiel gebracht.

Dilemma

De wens van de Tweede Kamer is dat mensen zoveel mogelijk samen met hun huisdieren worden opgevangen. Maar soms leent een locatie zich daar niet goed voor. In dat geval kan worden overwogen om huisdieren tijdelijk onder te brengen in een dierenasiel, om ze daarna weer z.s.m. te herenigen met hun eigenaar.

Stelling

Gezamenlijke opvang mens en dier heeft de voorkeur, maar bij ontruimingen kunnen dieren beter tijdelijk met de dierenambulance naar een dierenopvang worden gebracht

Flatbrand | dierenhulp in opvanglocatie

Scenariowending

In het wijkcentrum worden 100 mensen opgevangen, met hun huisdieren. Sommige mensen zoeken al snel zelf een plek in hun eigen sociale netwerk. Voor de nacht wordt gezocht naar hotelkamers en de gemeente gaat aan de slag met het zoeken naar vervangende woonruimte. Gedurende de dag worden in het wijkcentrum zo'n 25 huisdieren tijdelijk opgevangen: honden, katten, konijnen, papegaaien en ook 2 slangen.

Dilemma

Verschillende diersoorten kunnen niet zomaar bij elkaar in de buurt worden opgevangen, al helemaal niet onder stressvolle omstandigheden. Bijvoorbeeld als de konijnen (prooidieren) de slangen (roofdieren) alleen maar *ruiken* kunnen ze al aan stress overlijden. Dit soort kennis is niet standaard aanwezig bij Bevolkingszorg of zelfs de diereneigenaren zelf.

Stelling

Ook bij kortdurende opvang van mensen en huisdieren is de hulp van dierenhulporganisaties altijd nodig

Flatbrand | registratie

Scenariowending

2 huisdieren komen om het leven en 4 huisdieren die rook hebben ingeademd worden door de dierenambulance afgevoerd voor behandeling. Diverse huisdieren waarvan de eigenaar niet thuis is, worden afgevoerd naar een dierenasiel. Ook worden uit de opvanglocatie enkele kwetsbare (prooi)dieren tijdelijk naar een asiel gebracht. Door de dierenambulance worden buiten enkele katten gevangen die niet meer naar huis kunnen. Bewoners keren met spoed terug van hun werk en zijn in paniek op zoek naar hun huisdieren.

Dilemma

Zolang er geen vermiste mensen zijn, gaat Bevolkingszorg ervan uit dat mensen zelf hun omgeving informeren en wordt geen proces van slachtofferregistratie opgestart. Dieren kunnen echter niet praten. Sommige dieren zijn gechipt maar zeker niet alle. Voor getroffenen levert onzekerheid over het lot van hun huisdier veel stress op, zeker als ze uit de media horen dat er huisdieren zijn omgekomen maar ze niet weten welke. Mensen willen weten hoe het met hun huisdier gaat en deze z.s.m. opzoeken.

Stelling

Bevolkingszorg is verantwoordelijk voor registratie van getroffen dieren en hereniging met hun eigenaren

Goed gesprek

- Wat kan Bevolkings-zorg zelf voor huis-dieren betekenen?
- Wat kunnen dieren-hulporganisaties bijdragen aan Opvang & Verzorging van huisdieren?
- Hoe kunnen we de samenwerking met elkaar aan gaan?

Acute ontruiming, vluchten en redding bij direct gevaar (zoals brand, explosie)

Geplande evacuatie bij dreigend gevaar (zoals hoogwater)

Eigen sociale netwerk

Voorkeursoptie in alle situaties

Communicatie om mensen aan te moedigen zelf met hun dieren een plek te vinden bij familie of vrienden buiten de gevarenzone.

Kortdurende opvang mensen en huisdieren

Doorgangslocatie/Hub

Voor mensen die zelf geen opvangplek kunnen vinden of verminderd zelfredzaam zijn, samen met huisdieren.

Tijdelijke aparte opvang huis-dieren in dierenopvangen

Als de doorgangslocatie niet geschikt is voor opvang met (verschil-lende soorten) huis-dieren of als de eigenaar onbekend of gewond is.

Overnachting in hotels of vakantiehuizen

Voor overnachting of verblijf gedurende langere tijd, samen met huisdieren.

Gastgezinnen (burgerinitiatief) als er onvoldoende plek is in hotels of vakantie-huizen en/of opvang langer nodig blijft.

Aparte opvang huisdieren in speciaal ingerichte dieren-noodopvang

Als de langdurige opvangvoorziening niet geschikt is voor opvang met huisdieren.

Langdurige opvang samen met huisdieren

Als er onvoldoende plek is in hotels, vakantie-huizen én gastgezinnen en/of opvang langdurig nodig blijft.

Opvang & Verzorging van mensen met huisdieren

Stichting Dieren in Rampen

Overstroming | Redding en hulpverlening

NIPV Nederlands Instituut Publieke Veiligheid

Stichting Dieren in Rampen

Overstroming | samenwerking VR en DHO's

Scenario

Door extreme regenval heeft het hele Nederlandse rivierengebied te maken met hoogwater. Binnen twee aangrenzende veiligheidsregio's wordt een hele dijkring met meer dan 100.000 inwoners preventief geëvacueerd, maar er blijven ook duizenden mensen met hun dieren achter. Na een dijkdoorbraak komt een groot gebied onder water te staan (dieper maar ook minder diep).

Dilemma

Voor het ondersteunen van de evacuatie van mensen met huisdieren en het redden en vangen van dieren roept de veiligheidsregio de hulp in van de coördinerende dierenhulporganisatie. Inzet wordt gevraagd van alle samenwerkende dierenhulporganisaties, over een groot gebied en in nauwe samenwerking met de hulpdiensten.

Stelling

Om inzet van dierenhulp in een groot gebied te coördineren, moet de Crisiscoördinator van de CDHO als liaison kunnen aansluiten in het crisiscentrum van de VR

Overstroming | redden en vangen van dieren

Scenariowending

In het overstromingsgebied blijken veel huis- en hobbydieren te zijn achtergebleven, zowel binnen als buiten. Nadat de aanwezige mensen zijn gered, neemt de publieke druk toe om ook de achtergebleven dieren te redden. Mensen zien op TV dat hulpdiensten in landen als de VS heel goed getraind zijn in allerlei specifieke methodes om dieren te vangen. Er ontstaat georganiseerd en ongeorganiseerd burgerinitiatief.

Dilemma

In stressvolle situaties kunnen dieren onvoorspelbaar reageren, naar bekenden en zeker naar onbekenden: bijten, krabben, vluchten. Hulpverleners van brandweer en dierenambulances lopen daardoor specifieke risico's, terwijl de druk van de publieke opinie groot kan zijn.

Stelling

Brandweer en dierenambulances moeten meer samen oefenen in technieken voor het redden van huisdieren in stressvolle omstandigheden

Overstroming | landelijke coördinatie

Scenariowending

Het hoogwater leidt tot nog meer dijkdoorbraken, waardoor de reddingsoperatie meerdere veiligheidsregio's betreft. De hulpbehoefte overstijgt de capaciteiten van de dierenhulporganisaties in de eigen regio. Inzet van bijstand van dierenambulances uit heel Nederland blijkt nodig. Er worden zoveel dieren gevangen waarvan de eigenaar onbekend is, dat ze moeten worden gespreid over dierenopvangen in heel Nederland.

Dilemma

Als er schaarste is aan capaciteit van dierenhulporganisaties moet er geprioriteerd worden. Als elke regio apart van elkaar om bijstand en spreiding vraagt, komen vraag en aanbod niet bij elkaar.

Stelling

Landelijke coördinatie van bijstand van dierenambulances en spreiding van dieren over dierenopvangen is noodzakelijk

Informatie-kaart

Tips op vaste onderdelen:

- veiligheid
- meteo
- redding en opvang
- omgeving/effecten
- communicatie
- afstemming, in te schakelen diensten

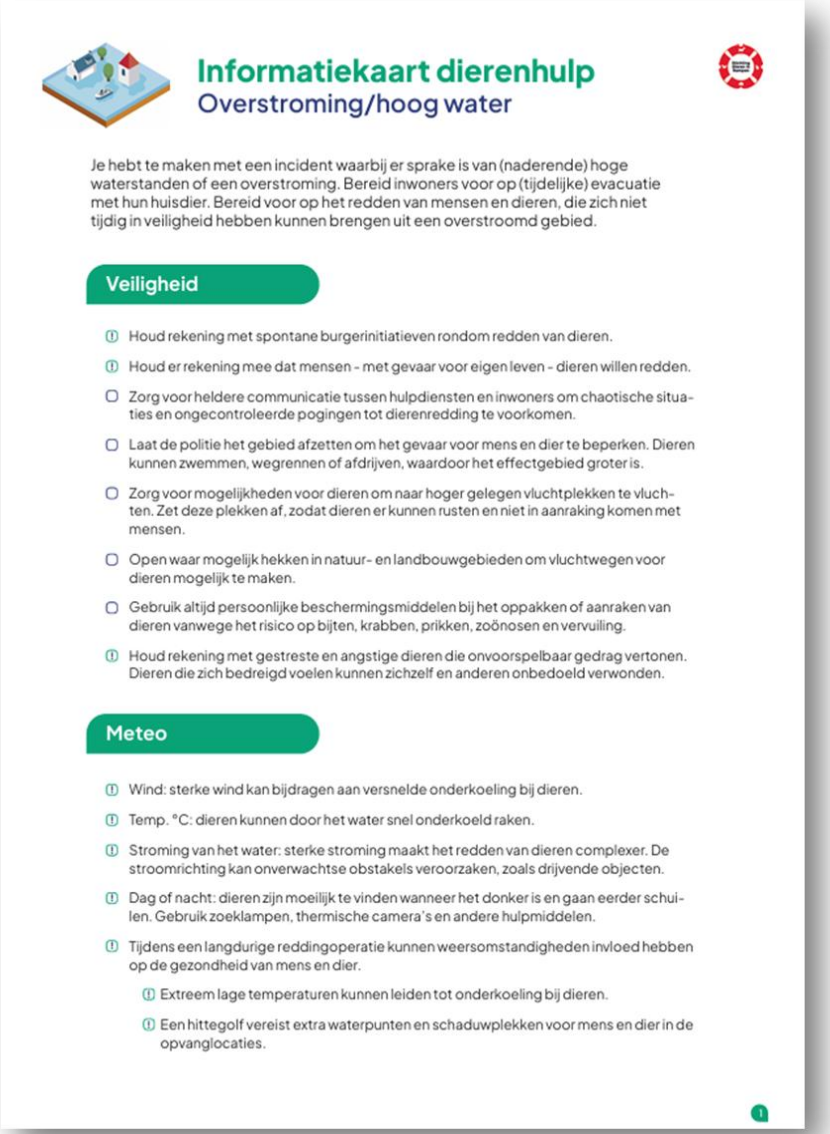

Informatiekaart dierenhulp
Overstroming/hoog water

Je hebt te maken met een incident waarbij er sprake is van (naderende) hoge waterstanden of een overstroming. Bereid inwoners voor op (tijdelijke) evacuatie met hun huisdier. Bereid voor op het redden van mensen en dieren, die zich niet tijdig in veiligheid hebben kunnen brengen uit een overstroomd gebied.

Veiligheid

- ! Houd rekening met spontane burgerinitiatieven rondom redden van dieren.
- ! Houd er rekening mee dat mensen - met gevaar voor eigen leven - dieren willen redden.
- ☐ Zorg voor heldere communicatie tussen hulpdiensten en inwoners om chaotische situaties en ongecontroleerde pogingen tot dierenredding te voorkomen.
- ☐ Laat de politie het gebied afzetten om het gevaar voor mens en dier te beperken. Dieren kunnen zwemmen, wegrennen of afdrijven, waardoor het effectgebied groter is.
- ☐ Zorg voor mogelijkheden voor dieren om naar hoger gelegen vluchtplekken te vluchten. Zet deze plekken af, zodat dieren er kunnen rusten en niet in aanraking komen met mensen.
- ☐ Open waar mogelijk hekken in natuur- en landbouwgebieden om vluchtwegen voor dieren mogelijk te maken.
- ☐ Gebruik altijd persoonlijke beschermingsmiddelen bij het oppakken of aanraken van dieren vanwege het risico op bijten, krabben, prikken, zoönosen en vervuiling.
- ! Houd rekening met gestreste en angstige dieren die onvoorspelbaar gedrag vertonen. Dieren die zich bedreigd voelen kunnen zichzelf en anderen onbedoeld verwonden.

Meteo

- ! Wind: sterke wind kan bijdragen aan versnelde onderkoeling bij dieren.
- ! Temp. °C: dieren kunnen door het water snel onderkoeld raken.
- ! Stroming van het water: sterke stroming maakt het redden van dieren complexer. De stroomrichting kan onverwachtse obstakels veroorzaken, zoals drijvende objecten.
- ! Dag of nacht: dieren zijn moeilijk te vinden wanneer het donker is en gaan eerder schuilen. Gebruik zoeklampen, thermische camera's en andere hulpmiddelen.
- ! Tijdens een langdurige reddingoperatie kunnen weersomstandigheden invloed hebben op de gezondheid van mens en dier.
  - ! Extreem lage temperaturen kunnen leiden tot onderkoeling bij dieren.
  - ! Een hittegolf vereist extra waterpunten en schaduwplekken voor mens en dier in de opvanglocaties.

1

Ga naar www.diereninrampen.nl
en download de informatiekaarten

NIPV Nederlands Instituut Publieke Veiligheid

Stichting Dieren in Rampen

Goed gesprek

Hoe kunnen we de samenwerking tussen crisisbeheersing en dierenhulp verbeteren?

- Zoeken van vermiste dieren
- Registratie van vermiste dieren
- Ontsmetting van dieren/zorg voor (gewonde) dieren

- Laat de politie het gebied afzetten om het gevaar voor mens en dier te beperken. Dieren kunnen zwemmen, wegrennen of afdrijven, waardoor het effectgebied groter is.
- ! Stroming van het water: sterke stroming maakt het redden van dieren complexer. De stroomrichting kan onverwachtse obstakels veroorzaken, zoals drijvende objecten.
- ! Overweeg inzet van gespecialiseerde middelen, zoals boten of drones, voor het opsporen en redden van moeilijk bereikbare dieren.

- Vermiste dieren: organiseer een centrale registratie voor vermiste en gevonden dieren, zodat eigenaars en dieren herenigd kunnen worden. Dierenhulporganisaties hebben hier veel ervaring mee.
- ! Houd er rekening mee dat dieren vermist raken. Inwoners kunnen daardoor in paniek raken. Zorg ervoor dat er coördinatie plaatsvindt op registratie vermiste huisdieren.

- ! Dieren die in aanraking zijn gekomen met vervuiling moeten worden ontsmet vanwege het risico op infecties.

Overstroming | Evacuatie en opvang

NIPV Nederlands Instituut Publieke Veiligheid

Stichting Dieren in Rampen

Overstroming | opvang & verzorging

Scenario

Door extreme regenval heeft het hele Nederlandse rivierengebied te maken met hoogwater. Binnen twee aangrenzende veiligheidsregio's wordt een gehele dijkring preventief geëvacueerd, waardoor meer dan 100.000 mensen elders moeten worden opgevangen. De helft van de geëvacueerde gezinnen neemt huisdieren mee.

Dilemma

Hele grote groepen mensen met hun huisdieren moeten elders in Nederland worden opgevangen: waar mogelijk in hun eigen sociale netwerk en via opvanghubs naar hotels, vakantiehuizen en tijdelijke opvanglocaties. Uitgangspunt is het opvangen van mensen mét hun huisdieren, maar waar locaties niet geschikt zijn voor dieren, moeten deze soms tijdelijk apart worden opgevangen.

Stelling

Bij grootschalige opvang van mensen en huisdieren is steun en inhoudelijk advies van de dierenhulporganisaties aan Bevolkingszorg onontbeerlijk

Overstroming | bovenregionale samenwerking

Scenariowending

Tijdens de evacuatie-operatie moet de getroffen 'bronregio' samenwerken met diverse 'opvangregio's'. Er ontstaat schaarste aan capaciteit bij de hulpdiensten, aan transportmiddelen en aan opvanglocaties. De dierenhulporganisaties vanuit heel den lande worden ingeroepen om te helpen bij het opvangen en verzorgen van mensen met hun huisdieren.

Dilemma

Landelijk wordt de operatie afgestemd via het LOCC en de voorzitters Veiligheidsregio stemmen landelijk en bovenregionaal met elkaar af. Maar de 25 veiligheidsregio's behouden ieder hun eigen formele verantwoordelijkheid en zetten hun eigen regionale crisisorganisatie in. De dierenhulporganisaties kunnen echter niet 25x apart met elke veiligheidsregio afstemmen om hun schaarse capaciteit te verdelen.

Stelling

Bij grootschalige evacuatie kunnen de dierenhulporganisaties alleen effectief ondersteunen als de veiligheidsregio's goed bovenregionaal met hen samenwerken

Overstroming | risicocommunicatie

Scenariowending

Uiteindelijk vindt de helft van de geëvacueerde inwoners met huisdieren zelf een opvangplek in hun sociale netwerk en via spontaan aangeboden hulp. De andere helft is echter aangewezen op georganiseerde huisvesting in hotels, vakantiehuizen en tijdelijke opvanglocaties.

Dilemma

Hoe meer mensen zelf een opvangplek kunnen vinden, des te meer aandacht kunnen de crisisbeheersing en dierenhulporganisaties geven aan kwetsbare mensen.

Stelling

Veiligheidsregio’s en dierenhulporganisaties moeten samen actief communiceren naar diereigenaren over hoe ze zich kunnen voorbereiden op evacuatie

Goed gesprek

- Wat kan Bevolkings-zorg zelf voor huis-dieren betekenen?
- Wat kunnen dieren-hulporganisaties bijdragen aan Opvang & Verzorging van huisdieren?
- Hoe kunnen we de samenwerking met elkaar aan gaan?

Acute ontruiming, vluchten en redding bij direct gevaar (zoals brand, explosie)

Geplande evacuatie bij dreigend gevaar (zoals hoogwater)

Eigen sociale netwerk

Voorkeursoptie in alle situaties

Communicatie om mensen aan te moedigen zelf met hun dieren een plek te vinden bij familie of vrienden buiten de gevarenzone.

Kortdurende opvang mensen en huisdieren

Doorgangslocatie/Hub

Voor mensen die zelf geen opvangplek kunnen vinden of verminderd zelfredzaam zijn, samen met huisdieren.

Tijdelijke aparte opvang huis-dieren in dierenopvangen

Als de doorgangslocatie niet geschikt is voor opvang met (verschil-lende soorten) huis-dieren of als de eigenaar onbekend of gewond is.

Overnachting in hotels of vakantiehuizen

Voor overnachting of verblijf gedurende langere tijd, samen met huisdieren.

Gastgezinnen (burgerinitiatief) als er onvoldoende plek is in hotels of vakantie-huizen en/of opvang langer nodig blijft.

Aparte opvang huisdieren in speciaal ingerichte dieren-noodopvang

Als de langdurige opvangvoorziening niet geschikt is voor opvang met huisdieren.

Langdurige opvang samen met huisdieren

Als er onvoldoende plek is in hotels, vakantie-huizen én gastgezinnen en/of opvang langdurig nodig blijft.

Opvang & Verzorging van mensen met huisdieren

Stichting Dieren in Rampen

Natuurbrand | Redding en hulpverlening

Natuurbrand | vluchtmogelijkheden dieren

Scenario

Het is al weken droog en zonnig. Het hoogste niveau van natuurbrandrisico is afgekondigd. Op een dag met harde wind wordt een brand aangestoken in een natuurgebied dat bestaat uit heidevelden en naaldbos. De brand breidt zich razendsnel uit. In het eerst getroffen gebied bevinden zich veel in het wild levende dieren, die in paniek wegvluchten.

Dilemma

Dierenhulporganisaties helpen in principe ook in het wild levende dieren, maar deze zijn verspreid, op de vlucht en gestrest. De dieren proberen te vluchten voor brand, maar komen in de knel bij afrasteringen en de bebouwde kom.

Stelling

Voor wilde dieren is het creëren van vluchtmogelijkheden door natuurbeheerders en brandweer het belangrijkste. Dierenhulp-organisaties kunnen maar beperkt helpen met vangen en redden.

Natuurbrand | kuddes

Scenariowending

De brand breidt zich verder uit naar een gebied met loslopende kuddes runderen. Ook bereikt de brand een gebied met afgerasterde weides waarin kuddes schapen en koeien staan. De brandweer heeft de handen vol aan het bestrijden van de brand en de politie heeft de handen vol aan het afzetten van het gebied en wegsturen van mensen.

Dilemma

Onder hoge tijdsdruk moet door natuurbeheerders en de verantwoordelijke veehouders getracht worden kuddes in veiligheid te brengen.

Stelling

Dierenhulporganisaties hebben geen rol bij het ontruimen en redden van kuddes in natuurgebieden

Natuurbrand | huisdieren en hobbydieren

Scenariowending

Ondanks grootschalige bijstand is de brandweer door de harde wind niet in staat de brand aan de grenzen van het natuurgebied te stoppen. Als eerste komt een camping in gevaar, met mensen, huisdieren en een kinderboerderij. Daarna bereikt de brand ook een dorp met woonhuizen. De helft van de huishoudens heeft huisdieren. Ook hebben veel huishoudens hobbydieren.

Dilemma

Onder grote tijdsdruk moeten campinggasten en bewoners worden geëvacueerd, zoveel mogelijk met hun huisdieren en hobbydieren. Van mensen die niet thuis zijn, zitten de huisdieren echter vast in huis. De hobbydieren zijn te groot in aantal en vaak ook te groot van formaat om door de mensen zelf meegenomen te worden. Als je dieren vast laat zitten, kunnen ze geen kant op. Als je ze echter loslaat, dan gaan ze in paniek vluchten.

Stelling

Als mensen bij een grote natuurbrand hun huisdieren of hobbydieren niet kunnen meenemen, kunnen ze deze beter loslaten dan opgesloten houden

Informatie-kaart

Tips op vaste onderdelen:

- veiligheid
- meteo
- redding en opvang
- omgeving/effecten
- communicatie
- afstemming, in te schakelen diensten

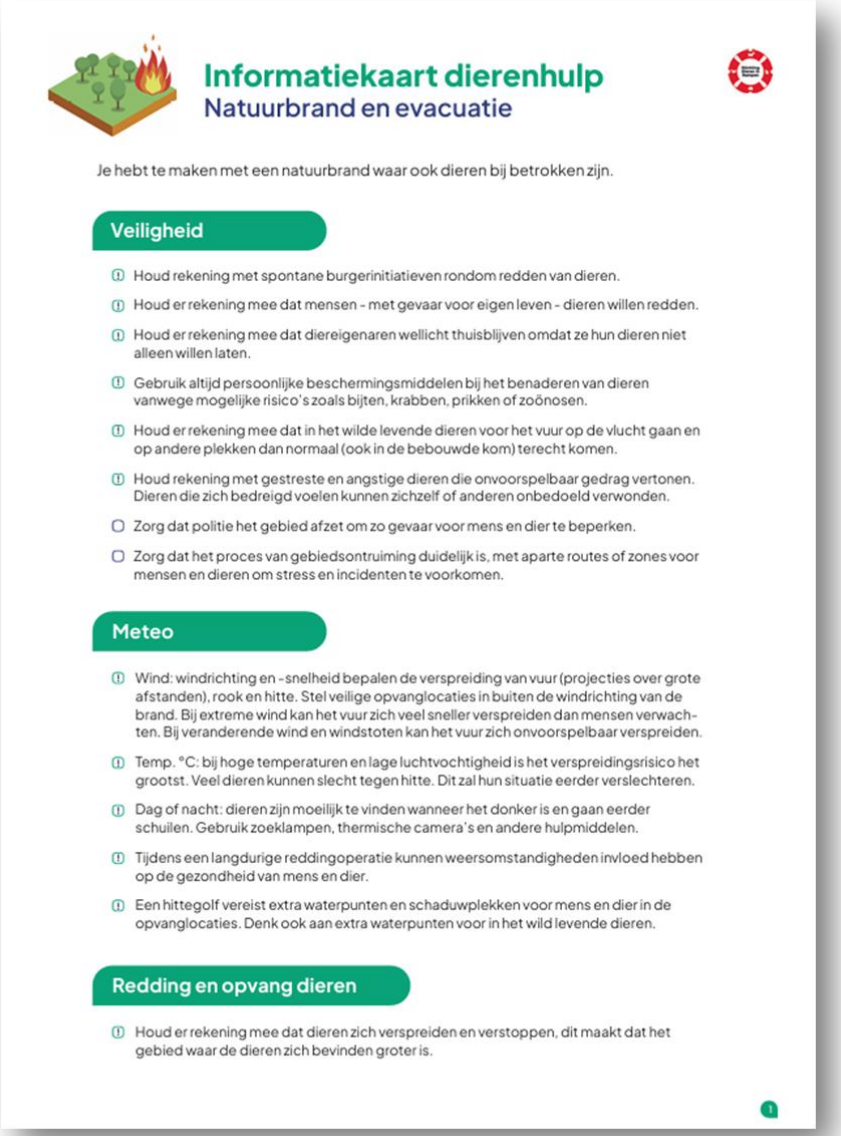

Informatiekaart dierenhulp
Natuurbrand en evacuatie

Je hebt te maken met een natuurbrand waar ook dieren bij betrokken zijn.

Veiligheid

- Houd rekening met spontane burgerinitiatieven rondom redden van dieren.
- Houd er rekening mee dat mensen - met gevaar voor eigen leven - dieren willen redden.
- Houd er rekening mee dat diereigenaren wellicht thuisblijven omdat ze hun dieren niet alleen willen laten.
- Gebruik altijd persoonlijke beschermingsmiddelen bij het benaderen van dieren vanwege mogelijke risico's zoals bijten, krabben, prikken of zoönosen.
- Houd er rekening mee dat in het wilde levende dieren voor het vuur op de vlucht gaan en op andere plekken dan normaal (ook in de bebouwde kom) terecht komen.
- Houd rekening met gestreste en angstige dieren die onvoorspelbaar gedrag vertonen. Dieren die zich bedreigd voelen kunnen zichzelf of anderen onbedoeld verwonden.
- Zorg dat politie het gebied afzet om zo gevaar voor mens en dier te beperken.
- Zorg dat het proces van gebiedsontruiming duidelijk is, met aparte routes of zones voor mensen en dieren om stress en incidenten te voorkomen.

Meteo

- Wind: windrichting en -snelheid bepalen de verspreiding van vuur (projecties over grote afstanden), rook en hitte. Stel veilige opvanglocaties in buiten de windrichting van de brand. Bij extreme wind kan het vuur zich veel sneller verspreiden dan mensen verwachten. Bij veranderende wind en windstoten kan het vuur zich onvoorspelbaar verspreiden.
- Temp. °C: bij hoge temperaturen en lage luchtvochtigheid is het verspreidingsrisico het grootst. Veel dieren kunnen slecht tegen hitte. Dit zal hun situatie eerder verslechteren.
- Dag of nacht: dieren zijn moeilijk te vinden wanneer het donker is en gaan eerder schuilen. Gebruik zoeklampen, thermische camera's en andere hulpmiddelen.
- Tijdens een langdurige reddingoperatie kunnen weersomstandigheden invloed hebben op de gezondheid van mens en dier.
- Een hittegolf vereist extra waterpunten en schaduwplekken voor mens en dier in de opvanglocaties. Denk ook aan extra waterpunten voor in het wild levende dieren.

Redding en opvang dieren

- Houd er rekening mee dat dieren zich verspreiden en verstoppen, dit maakt dat het gebied waar de dieren zich bevinden groter is.

1

Ga naar www.diereninrampen.nl
en download de informatiekaarten

Goed gesprek

Hoe kunnen we de samenwerking tussen crisisbeheersing en dierenhulp verbeteren?

- voor kwetsbare groepen
- risico- en crisiscommunicatie
- met natuurbeheerders

- ☐ Kwetsbare groepen: speciale aandacht is nodig voor diereneigenaren die extra hulp nodig hebben, zoals ouderen, mensen met een beperking, gezinnen met jonge kinderen en mensen met meerdere of grote dieren.

- ☐ Geef aan dat vermiste dieren kunnen worden geregistreerd bij een centraal meldpunt.
- ☐ Benadruk dat dieren stressvol en onvoorspelbaar kunnen reageren. Adviseer eigenaren hoe zij hun dieren kunnen kalmeren en beschermen.
- ☐ Zorg voor informatie over waar mensen gevonden dieren kunnen brengen of ophalen.
- ☐ Zorg voor informatie waar mensen kunnen melden dat dieren in nood zijn.
- (!) Praktische tip: zorg ervoor dat je een noodpakket hebt voor jezelf en je huisdieren. Dit pakket moet voldoende voedsel, water, medicijnen en andere benodigdheden voor je huisdieren bevatten.

- ☐ Landbeherende/ natuurorganisaties. Maak van tevoren afspraken over preventieve maatregelen om de impact van brand te verminderen voor dieren (waterbronnen, schuilplekken), over dierenhulp aan gewonde wilde dieren en verwijderen kadavers.

Natuurbrand | Nafase, opvang en verzorging

Natuurbrand | burgerinitiatieven

Scenario

Het is al weken droog en zonnig. Het hoogste niveau van natuurbrandrisico is afgekondigd. Op een dag met harde wind wordt een brand aangestoken in een natuurgebied. De brand breidt zich razendsnel uit. Wilde dieren slaan op de vlucht. Kuddes wilde runderen, schapen en koeien komen in gevaar. Mensen van camping en uit een dorp worden geëvacueerd, zoveel mogelijk met huis- en hobbydieren.

Zodra de brand onder controle is, moet het gebied gecontroleerd worden op omgekomen, gewonde, vermiste en ontheemde dieren.

Dilemma

De brandweer heeft de handen vol aan het nablussen en de politie aan het afschermen van het gebied. Bepaalde delen van het afgebrande gebied zijn inmiddels wel veilig toegankelijk. Bewoners willen zelf zoeken naar hun achtergebleven dieren. Vrijwilligers en burgerinitiatieven bieden zich aan om te helpen met zoeken naar dieren. De hulpdiensten komen zelf handen te kort en vanuit de publieke opinie ontstaat druk om snel te beginnen met zoeken. Kunnen dierenhulporganisaties uitkomst bieden?

Stelling

Voor het zoeken en vangen van getroffen dieren kunnen dierenhulporganisaties de hulpdiensten bijstaan door de samenwerking met burgerinitiatieven te organiseren

Natuurbrand | losse opvang dieren

Scenariowending

De mensen van de ontruimde camping worden opgevangen in een sporthal. De mensen uit het geëvacueerde dorp in een buurthuis. De helft kan zelf een plek vinden in hun sociale netwerk, maar toch moeten meer dan duizend mensen tijdelijk worden opgevangen, waarvan de helft met een huisdier. In de sporthal is genoeg ruimte voor het scheiden van diersoorten, maar in het buurthuis niet.

Dilemma

De wens van de Tweede Kamer is dat mensen zoveel mogelijk samen met hun huisdieren worden opgevangen. Maar soms leent een locatie zich daar niet goed voor. In dat geval kan worden overwogen om huisdieren tijdelijk onder te brengen in een dierenasiel, om ze daarna weer z.s.m. te herenigen met hun eigenaar.

Stelling

Mensen en huisdieren moeten niet altijd gezamenlijk worden opgevangen

Natuurbrand | langdurige opvang

Scenariowending

Het geëvacueerde dorp is grotendeels afgebrand. Meer dan twee duizend mensen moeten langere tijd worden opgevangen, in afwachting van vervangende woonruimte. Vanwege de zomervakantie is er maar zeer beperkt ruimte in hotels en vakantiehuizen. Voor mensen die niet zelf in hun sociale netwerk terecht kunnen, moet een andere plek voor langere tijd worden gezocht, samen met hun huisdieren.

Dilemma

Hotels en vakantiehuizen zitten in het hoogseizoen vaak vol en vervangende woonruimte is vanwege de krappe woningmarkt ook niet snel op deze schaal te vinden. Opvang in het eigen sociale netwerk kan niet altijd heel lang duren. Langdurige grootschalige opvang is niet ideaal, zeker niet met huisdieren erbij. De opvang van Oekraïners heeft laten zien dat gastgezinnen tijdelijk uitkomst kunnen bieden, juist ook voor mensen met huisdieren.

Stelling

Mensen met huisdieren zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden van een langdurige opvangplek

Goed gesprek

- Wat kan Bevolkings-zorg zelf voor huis-dieren betekenen?
- Wat kunnen dieren-hulporganisaties bijdragen aan Opvang & Verzorging van huisdieren?
- Hoe kunnen we de samenwerking met elkaar aan gaan?

Acute ontruiming, vluchten en redding bij direct gevaar (zoals brand, explosie)

Geplande evacuatie bij dreigend gevaar (zoals hoogwater)

Eigen sociale netwerk

Voorkeursoptie in alle situaties

Communicatie om mensen aan te moedigen zelf met hun dieren een plek te vinden bij familie of vrienden buiten de gevarenzone.

Kortdurende opvang mensen en huisdieren

Doorgangslocatie/Hub

Voor mensen die zelf geen opvangplek kunnen vinden of verminderd zelfredzaam zijn, samen met huisdieren.

Tijdelijke aparte opvang huis-dieren in dierenopvangen

Als de doorgangslocatie niet geschikt is voor opvang met (verschil-lende soorten) huis-dieren of als de eigenaar onbekend of gewond is.

Overnachting in hotels of vakantiehuizen

Voor overnachting of verblijf gedurende langere tijd, samen met huisdieren.

Gastgezinnen (burgerinitiatief) als er onvoldoende plek is in hotels of vakantie-huizen en/of opvang langer nodig blijft.

Aparte opvang huisdieren in speciaal ingerichte dieren-noodopvang

Als de langdurige opvangvoorziening niet geschikt is voor opvang met huisdieren.

Langdurige opvang samen met huisdieren

Als er onvoldoende plek is in hotels, vakantie-huizen én gastgezinnen en/of opvang langdurig nodig blijft.

Opvang & Verzorging van mensen met huisdieren

Stichting Dieren in Rampen

Stroomuitval | Acute impact op dierenhulp

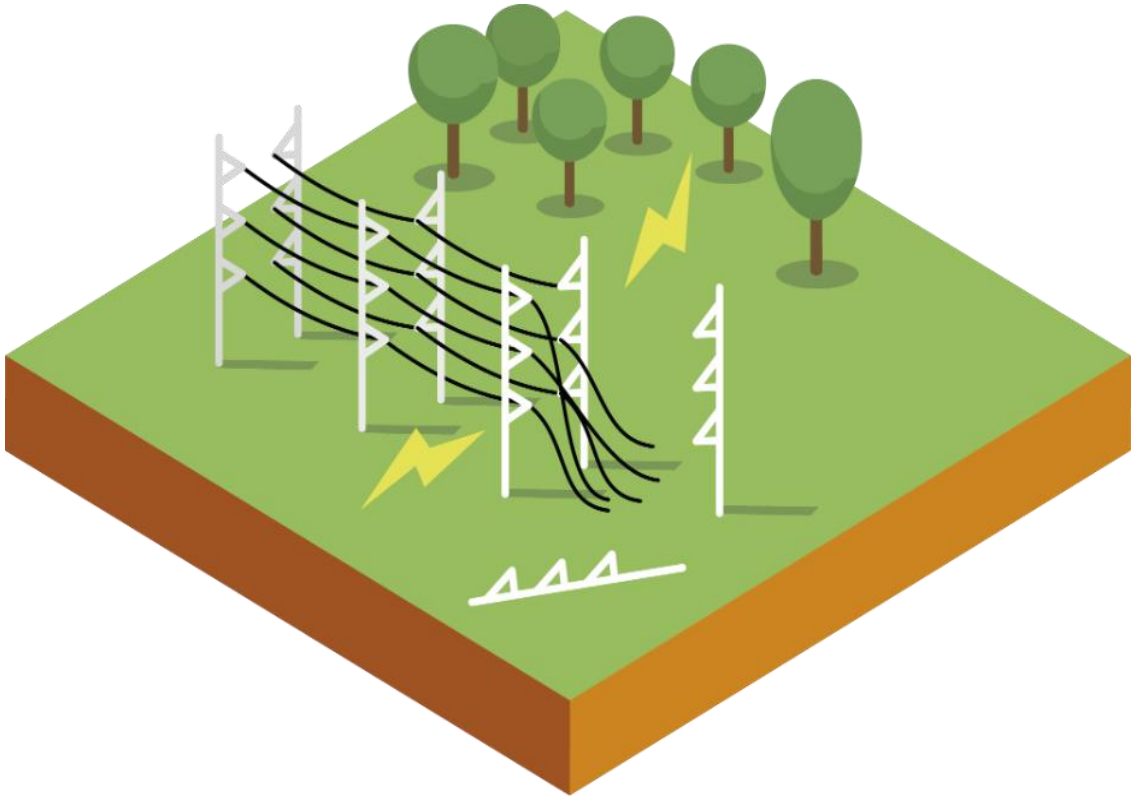

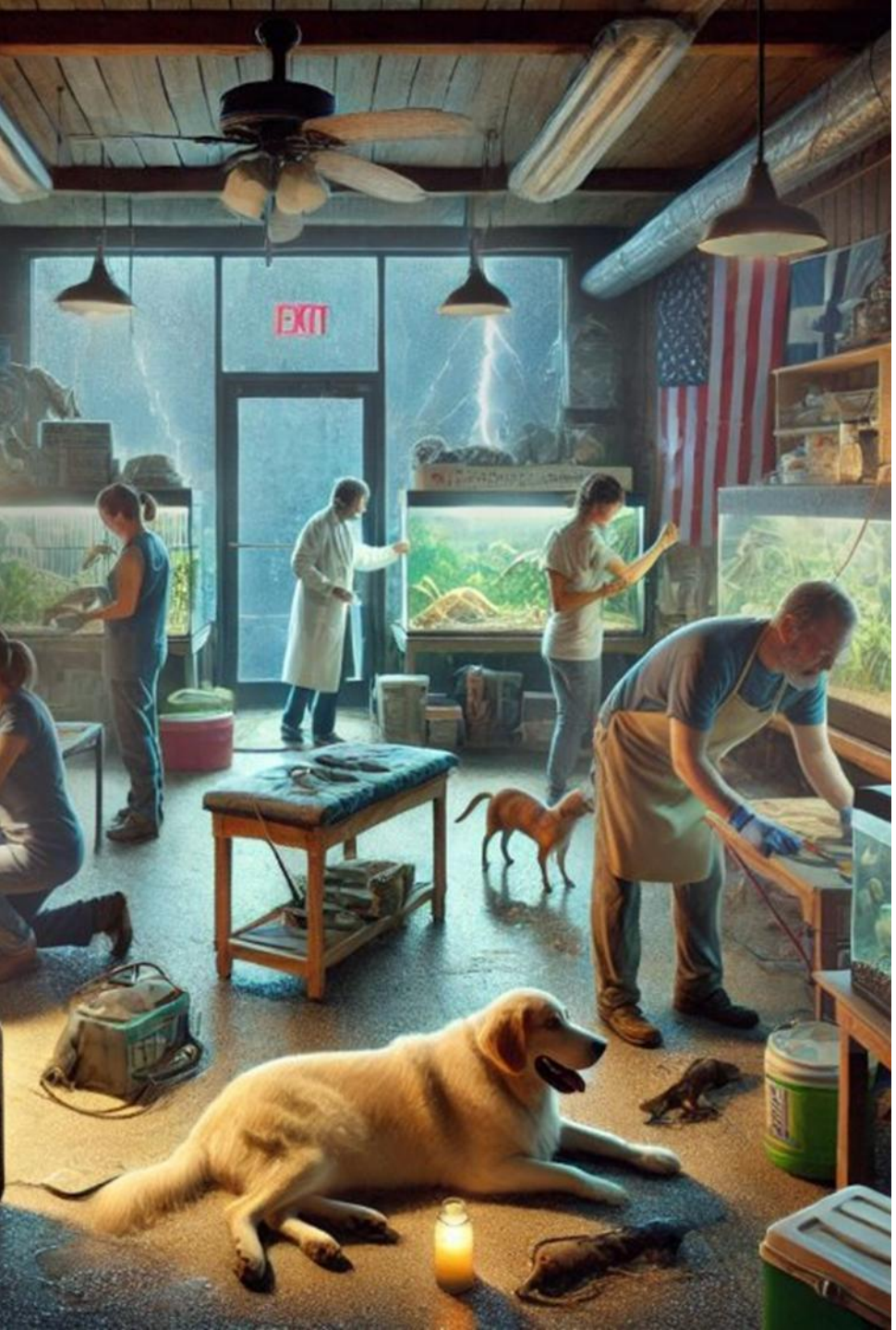

Stroomuitval | continuïteit dierenhulp

Scenario

In de helft van Nederland valt de stroom. Onduidelijk is hoelang dit zal duren. Alle voorzieningen bij dierenhulporganisaties in het gebied vallen direct uit: licht, verwarmingslampen voor dieren, airco, koelkasten met vaccins en medicatie, systemen. De impact neemt verder toe: elektrische dierenambulances kunnen niet meer worden opgeladen, de temperatuur in dierenopvangen wordt te hoog. De reguliere dierenhulp komt onder druk. De exact impact is afhankelijk van het seizoen, weer, reguliere drukte, vakantieroosters etc.

Dilemma

Meteen vanaf het eerste moment van de uitval zijn er risico's voor opgevangen dieren en het kunnen continueren van de dierenhulp, terwijl onduidelijk is hoe lang dit gaat duren.

Stelling

Dierenhulporganisaties moeten een continuïteitsplan ontwikkelen met enerzijds maatregelen en anderzijds een flexibele crisisorganisatie voor gevallen van verstoring van hun dierenhulp

Stroomuitval | bereikbaarheid dierenhulp

Scenariowending

Binnen een half uur tot een uur na de stroomuitval, valt ook het mobiele netwerk en internet uit. De meldcentrales van de dieren-ambulances zijn niet meer voor het publiek bereikbaar. Ook kunnen eenheden op straat niet meer met elkaar, met de meldcentrale DA en moet de andere hulpdiensten communiceren. Dierenhulp-organisaties kunnen elkaar onderling ook niet meer bereiken.

Dilemma

Geen bereikbaarheid van dierenhulp voor de burger. Inzetbaarheid en veiligheid van dierenhulp op straat in het geding.

Stelling

Dierenambulances moet gebruik kunnen maken van de voorzieningen van de veiligheidsregio om hun taak te kunnen blijven uitvoeren

Stroomuitval | bijstand

Scenariowending

De stroomuitval in de helft van Nederland duurt maar voort, inmiddels al 48 uur. Alle elektrische dierenambulances staan stil. Onderlinge communicatie kan alleen nog maar face-to-face. Personeel van dierenhulporganisaties heeft ook thuis te maken met de gevolgen van de stroomuitval. Ze moeten voor hun gezin zorgen. Scholen blijven gesloten, waardoor sommige ouders thuis moeten blijven. En personeelsleden die zijn aangewezen op het OV kunnen niet meer naar het werk reizen.

Dilemma

De maatschappelijke impact, de impact op de dierenhulp-organisaties en de impact op het eigen personeel kan zo groot zijn, dat in het getroffen gebied geen dierenhulp op straat meer kan worden geboden. In de rest van Nederland is dat nog wél mogelijk. Dierenambulances uit andere regio's willen graag ondersteunen in het getroffen gebied.

Stelling

De coördinerende dierenhulporganisatie moet bovenregionale dierenhulp kunnen inroepen vanuit regio's die niet getroffen zijn

Informatie-kaart

Tips op vaste onderdelen:

- veiligheid
- meteo
- redding en opvang
- omgeving/effecten
- communicatie
- afstemming, in te schakelen diensten

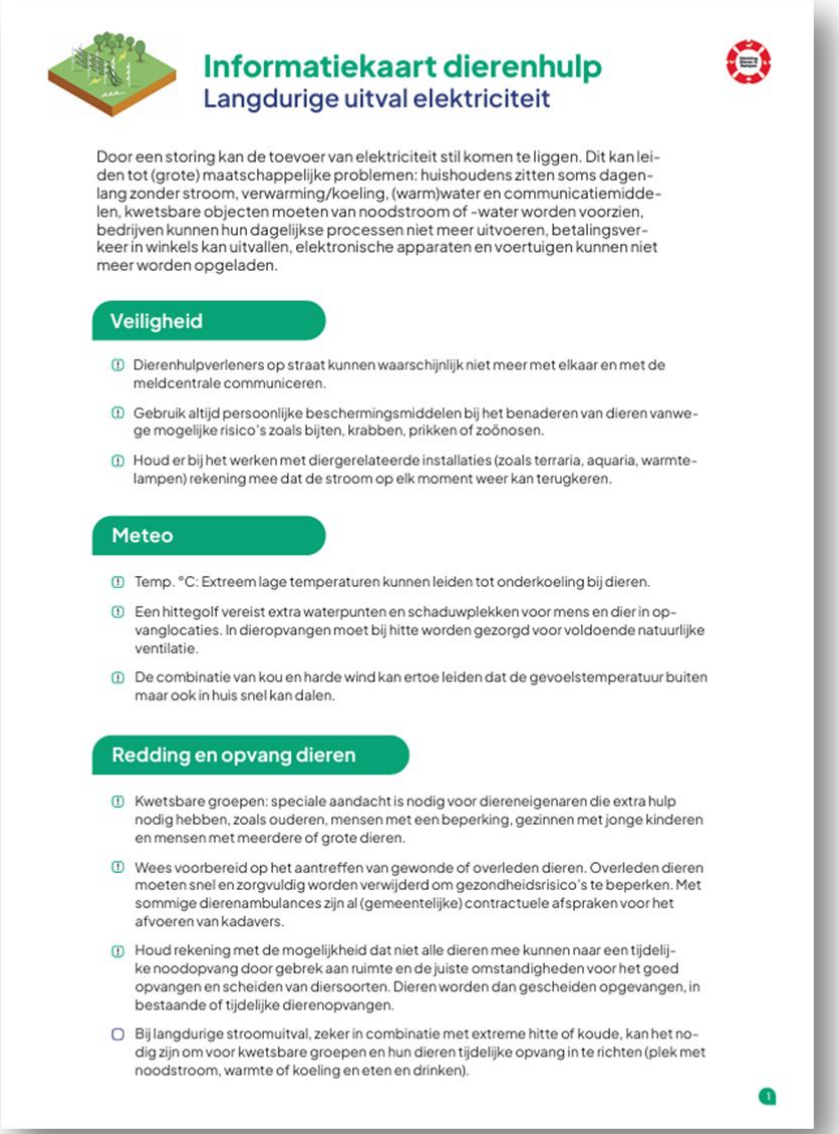

Informatiekaart dierenhulp
Langdurige uitval elektriciteit

Door een storing kan de toevoer van elektriciteit stil komen te liggen. Dit kan leiden tot (grote) maatschappelijke problemen: huishoudens zitten soms dagenlang zonder stroom, verwarming/koeling, (warm)water en communicatiemiddelen, kwetsbare objecten moeten van noodstroom of -water worden voorzien, bedrijven kunnen hun dagelijkse processen niet meer uitvoeren, betalingsverkeer in winkels kan uitvallen, elektronische apparaten en voertuigen kunnen niet meer worden opgeladen.

Veiligheid

- Dierenhulpverleners op straat kunnen waarschijnlijk niet meer met elkaar en met de meldcentrale communiceren.
- Gebruik altijd persoonlijke beschermingsmiddelen bij het benaderen van dieren vanwege mogelijke risico's zoals bijten, krabben, prikken of zoönosen.
- Houd er bij het werken met diergerelateerde installaties (zoals terraria, aquaria, warmtelampen) rekening mee dat de stroom op elk moment weer kan terugkeren.

Meteo

- Temp. °C: Extreem lage temperaturen kunnen leiden tot onderkoeling bij dieren.
- Een hittegolf vereist extra waterpunten en schaduwplekken voor mens en dier in opvanglocaties. In dieropvangen moet bij hitte worden gezorgd voor voldoende natuurlijke ventilatie.
- De combinatie van kou en harde wind kan ertoe leiden dat de gevoelstemperatuur buiten maar ook in huis snel kan dalen.

Redding en opvang dieren

- Kwetsbare groepen: speciale aandacht is nodig voor diereneigenaren die extra hulp nodig hebben, zoals ouderen, mensen met een beperking, gezinnen met jonge kinderen en mensen met meerdere of grote dieren.
- Wees voorbereid op het aantreffen van gewonde of overleden dieren. Overleden dieren moeten snel en zorgvuldig worden verwijderd om gezondheidsrisico's te beperken. Met sommige dierenambulances zijn al (gemeentelijke) contractuele afspraken voor het afvoeren van kadavers.
- Houd rekening met de mogelijkheid dat niet alle dieren mee kunnen naar een tijdelijke noodopvang door gebrek aan ruimte en de juiste omstandigheden voor het goed opvangen en scheiden van diersoorten. Dieren worden dan gescheiden opgevangen, in bestaande of tijdelijke dierenopvangen.
- Bij langdurige stroomuitval, zeker in combinatie met extreme hitte of koude, kan het nodig zijn om voor kwetsbare groepen en hun dieren tijdelijke opvang in te richten (plek met noodstroom, warmte of koeling en eten en drinken).

1

Ga naar www.diereninrampen.nl
en download de informatiekaarten

Goed gesprek

Hoe kunnen we de samenwerking tussen crisisbeheersing en dierenhulp verbeteren?

- Kwetsbare groepen
- Continuïteit van kritische processen
- Crisiscommunicatie

- Kwetsbare groepen: speciale aandacht is nodig voor diereneigenaren die extra hulp nodig hebben, zoals ouderen, mensen met een beperking, gezinnen met jonge kinderen en mensen met meerdere of grote dieren en mensen met terraria, aquaria en dieren afhankelijk van warmtelampen.

- De meldcentrale is waarschijnlijk niet meer bereikbaar voor burgers met zieke of gewonde dieren. Een aanloop van mensen met zieke en gewonde dieren direct naar dierenhulporganisaties en dierenartsen is voorstelbaar.

- Doelstelling crisiscommunicatie bij uitval van nutsvoorzieningen is voornamelijk gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid. Er moet sprake zijn van een actieve communicatie naar burgers, dat zij voor zichzelf zorgen en oog hebben voor hulpbehoevenden in de eigen omgeving. Daarnaast is het van belang om rekening te houden met de informatiebehoefte van burgers, met name met betrekking tot de verwachte duur van de uitval: Welke maatregelen worden door het nutsbedrijf en de overheid genomen om de storing te verhelpen? Betekenisgeving is met name bij langdurige storingen van belang.
- Mobiele telefonie, vaste telefonie, internet, radio en TV kunnen ook uitvallen (na enige tijd, of direct als er bijvoorbeeld een cyberaanval aan ten grondslag ligt).
- Bij stroomuitval, is NL-Alert nog maar korte tijd inzetbaar (0,5–2 uur). Als de accu's van mobiele telefoons uitvallen, kunnen mensen geen NL-Alert meer ontvangen op hun telefoon.

Stroomuitval | Acute impact op maatschappij en dieren

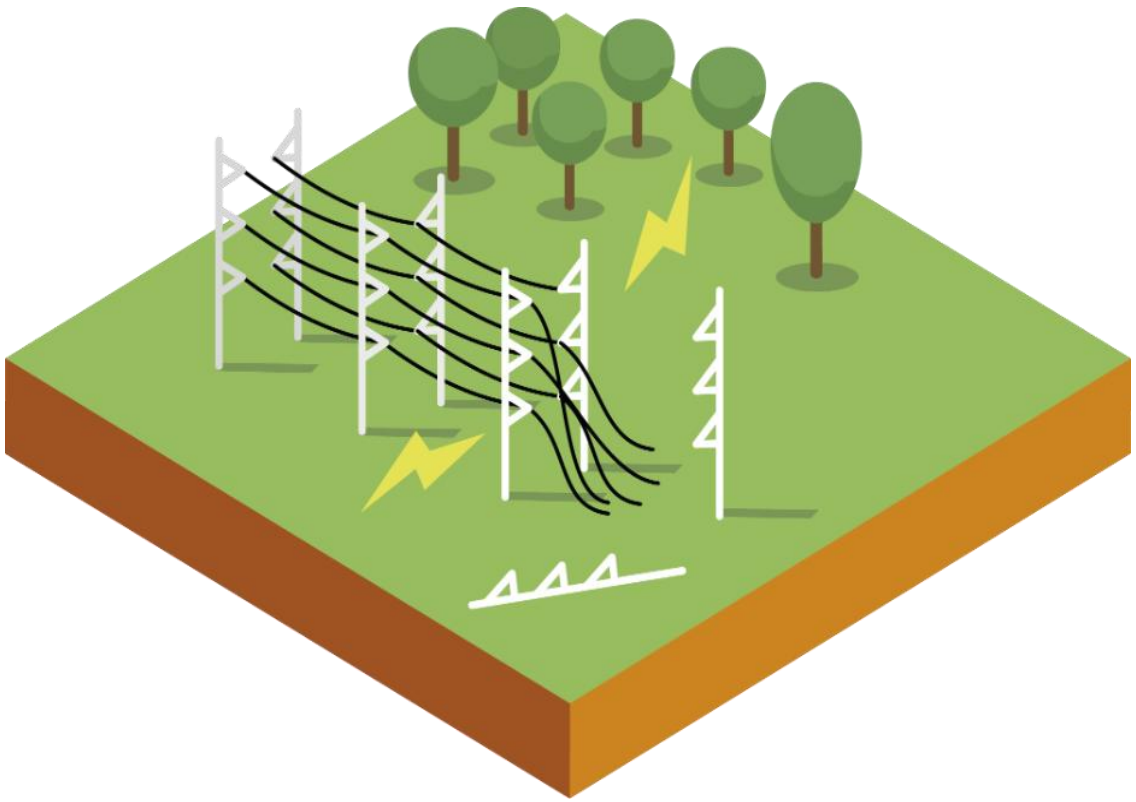

Stroomuitval | crisiscommunicatie

Scenario

Door onbekende oorzaak is in de helft van Nederland de stroom uitgevallen. Mensen en dierhouderijen moeten voor hun dieren blijven zorgen, terwijl licht, verwarming, luchtverversing, telefonie, TV/internet, koelkasten, aquariumpompen en warmtelampen langdurig uitvallen. Ook winkels en betaalverkeer worden getroffen. De hulpdiensten doen aan crisiscommunicatie via de noodzender en evt. geluidswagens.

Dilemma

De stroomuitval treft alle aspecten van de maatschappij, waarbij dieren niet de eerste prioriteit hebben. Diereigenaren zijn op zichzelf aangewezen, maar kunnen verlegen zitten om goede adviezen.

Stelling

In de crisiscommunicatie moet ruimte zijn voor inhoudelijke adviezen van de dierenhulporganisaties over wat particulieren en organisaties zelf kunnen doen om hun dieren te verzorgen

Stroomuitval | risicoacceptatie

Scenariowending

Personeel van dierenhulporganisaties heeft ook thuis te maken met de gevolgen van de stroomuitval. Ze moeten voor hun gezin zorgen. Scholen blijven gesloten, waardoor sommige ouders thuis moeten blijven. En personeelsleden die zijn aangewezen op het OV kunnen niet meer naar het werk reizen. Elektrische dierenambulances staan na enige tijd stil.

Dilemma

De maatschappelijke impact, de impact op de dierenhulp-organisaties en de impact op het eigen personeel kan zo groot zijn, dat het niet altijd te voorkomen is dat dierenambulances gedurende enige tijd niet meer kunnen rijden.

Stelling

Het risico dat dierenambulances onder sommige crisisomstandigheden niet meer kunnen rijden, moet worden geaccepteerd

Stroomuitval | risicocommunicatie

Scenariowending

Achteraf blijkt de maatschappij slecht voorbereid op langdurige stroomuitval. De Onderzoeksraad voor Veiligheid beveelt de zelfredzaamheid te vergroten.

Dilemma

Veiligheidsregio's en gemeenten hebben veel verschillende risico's om over de communiceren en veel verschillende doelgroepen. Diereigenaren worden niet altijd als prioriteit gezien voor risicocommunicatie.

Stelling

Veiligheidsregio's en dierenhulporganisaties moeten samen prioriteit geven aan risicocommunicatie naar diereneigenaren om hen zelfredzamer te maken

Informatie-kaart

Tips op vaste onderdelen:

- veiligheid
- meteo
- redding en opvang
- omgeving/effecten
- communicatie
- afstemming, in te schakelen diensten

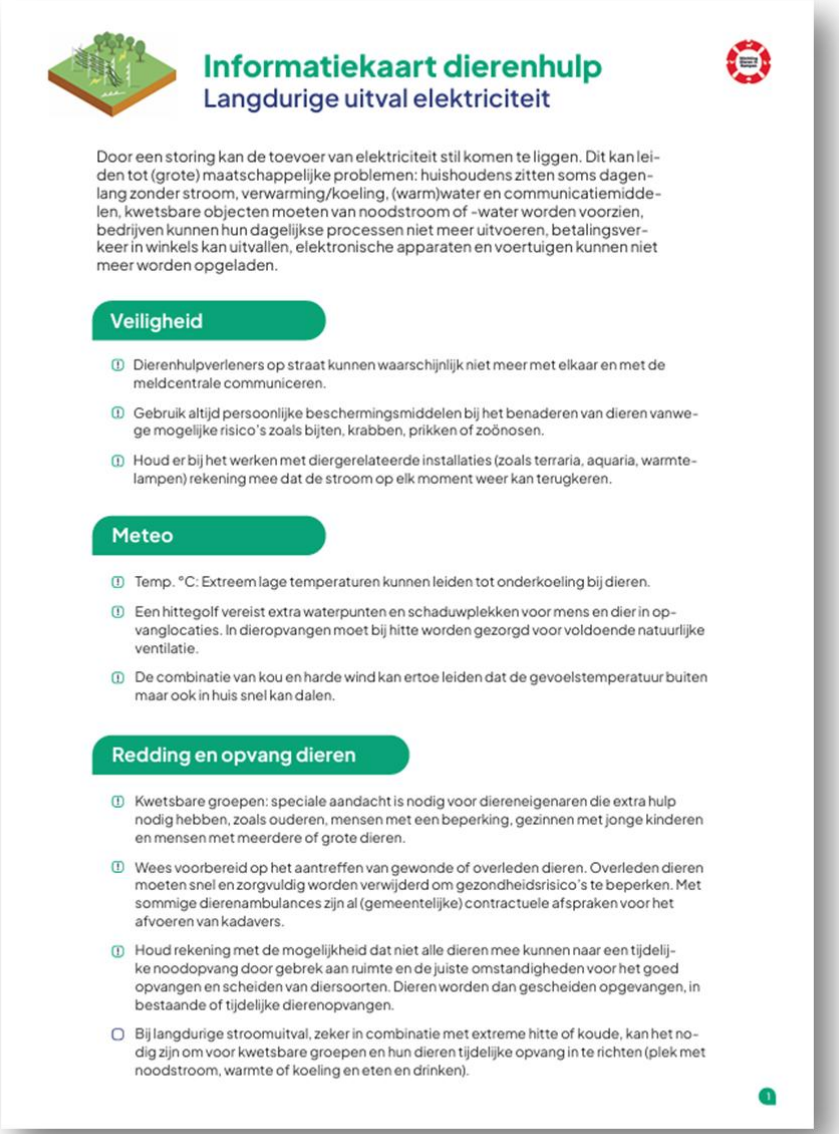

Informatiekaart dierenhulp
Langdurige uitval elektriciteit

Door een storing kan de toevoer van elektriciteit stil komen te liggen. Dit kan leiden tot (grote) maatschappelijke problemen: huishoudens zitten soms dagenlang zonder stroom, verwarming/koeling, (warm)water en communicatiemiddelen, kwetsbare objecten moeten van noodstroom of -water worden voorzien, bedrijven kunnen hun dagelijkse processen niet meer uitvoeren, betalingsverkeer in winkels kan uitvallen, elektronische apparaten en voertuigen kunnen niet meer worden opgeladen.

Veiligheid

- Dierenhulpverleners op straat kunnen waarschijnlijk niet meer met elkaar en met de meldcentrale communiceren.
- Gebruik altijd persoonlijke beschermingsmiddelen bij het benaderen van dieren vanwege mogelijke risico's zoals bijten, krabben, prikken of zoönosen.
- Houd er bij het werken met diergerelateerde installaties (zoals terraria, aquaria, warmtelampen) rekening mee dat de stroom op elk moment weer kan terugkeren.

Meteo

- Temp. °C: Extreem lage temperaturen kunnen leiden tot onderkoeling bij dieren.
- Een hittegolf vereist extra waterpunten en schaduwplekken voor mens en dier in opvanglocaties. In dieropvangen moet bij hitte worden gezorgd voor voldoende natuurlijke ventilatie.
- De combinatie van kou en harde wind kan ertoe leiden dat de gevoelstemperatuur buiten maar ook in huis snel kan dalen.

Redding en opvang dieren

- Kwetsbare groepen: speciale aandacht is nodig voor diereneigenaren die extra hulp nodig hebben, zoals ouderen, mensen met een beperking, gezinnen met jonge kinderen en mensen met meerdere of grote dieren.
- Wees voorbereid op het aantreffen van gewonde of overleden dieren. Overleden dieren moeten snel en zorgvuldig worden verwijderd om gezondheidsrisico's te beperken. Met sommige dierenambulances zijn al (gemeentelijke) contractuele afspraken voor het afvoeren van kadavers.
- Houd rekening met de mogelijkheid dat niet alle dieren mee kunnen naar een tijdelijke noodopvang door gebrek aan ruimte en de juiste omstandigheden voor het goed opvangen en scheiden van diersoorten. Dieren worden dan gescheiden opgevangen, in bestaande of tijdelijke dierenopvangen.
- Bij langdurige stroomuitval, zeker in combinatie met extreme hitte of koude, kan het nodig zijn om voor kwetsbare groepen en hun dieren tijdelijke opvang in te richten (plek met noodstroom, warmte of koeling en eten en drinken).

1

Ga naar www.diereninrampen.nl
en download de informatiekaarten

Goed gesprek

Hoe kunnen we de samenwerking tussen crisisbeheersing en dierenhulp verbeteren?

- Kwetsbare groepen
- Continuïteit kritische processen dierenhulp
- Crisiscommunicatie

! Kwetsbare groepen: speciale aandacht is nodig voor diereneigenaren die extra hulp nodig hebben, zoals ouderen, mensen met een beperking, gezinnen met jonge kinderen en mensen met meerdere of grote dieren en mensen met terraria, aquaria en dieren afhankelijk van warmtelampen.

! De meldcentrale is waarschijnlijk niet meer bereikbaar voor burgers met zieke of gewonde dieren. Een aanloop van mensen met zieke en gewonde dieren direct naar dierenhulporganisaties en dierenartsen is voorstelbaar.

! Doelstelling crisiscommunicatie bij uitval van nutsvoorzieningen is voornamelijk gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid. Er moet sprake zijn van een actieve communicatie naar burgers, dat zij voor zichzelf zorgen en oog hebben voor hulpbehoevenden in de eigen omgeving. Daarnaast is het van belang om rekening te houden met de informatiebehoefte van burgers, met name met betrekking tot de verwachte duur van de uitval: Welke maatregelen worden door het nutsbedrijf en de overheid genomen om de storing te verhelpen? Betekenisgeving is met name bij langdurige storingen van belang.

! Mobiele telefonie, vaste telefonie, internet, radio en TV kunnen ook uitvallen (na enige tijd, of direct als er bijvoorbeeld een cyberaanval aan ten grondslag ligt).

! Bij stroomuitval, is NL-Alert nog maar korte tijd inzetbaar (0,5–2 uur). Als de accu's van mobiele telefoons uitvallen, kunnen mensen geen NL-Alert meer ontvangen op hun telefoon.

Aardbeving | Redding en hulpverlening

Aardbeving | toegang tot rampgebied

Scenario

In het noorden van het land vindt een aardbeving plaats met een kracht van 4,7 op de schaal van Richter. De beving duurt enkele seconden en klinkt als een gerommel en een enorme knal. De schok is in de wijde omtrek goed voelbaar doordat de aarde beweegt, meubels verschuiven of omvallen, en voorwerpen op de grond vallen. Veel mensen zijn geschrokken en gaan naar buiten. Velen hebben moeite om zich staande te houden. Er ontstaat schade aan gebouwen doordat muren scheuren, dakpannen van het dak glijden of gedeeltes van gebouwen instorten.

Dilemma

Er is op veel plekken iets aan de hand. Mens en dier raken gewond en vermist of gewond. Belangrijke toegangswegen tot het gebied zijn getroffen, waardoor het gebied voor hulpverleners moeilijk bereikbaar is.

Stelling

Dierenambulances (uit eigen regio en landelijke bijstand) moeten ingezet worden in het rampgebied ter ondersteuning van de hulpverleningsdiensten

Aardbeving | improvisatie in het rampgebied

Scenariowending

Inwoners zijn vanwege de beperkte toegankelijk voor hulpverleners, eerst op zichzelf aangewezen. Dit geldt ook voor de dierenhulporganisatie in het getroffen gebied.

Dilemma

Bij een dierenhulporganisatie in het getroffen gebied melden zich mensen met gewonde dieren. Er komen ook mensen in paniek, die melden dat zij hun huisdier kwijt zijn of dat hun huisdier vast zit onder het puin.

Stelling

Crisiscommunicatie moet informatie geven over waar mensen gewonde, vermiste of gevonden dieren kunnen melden

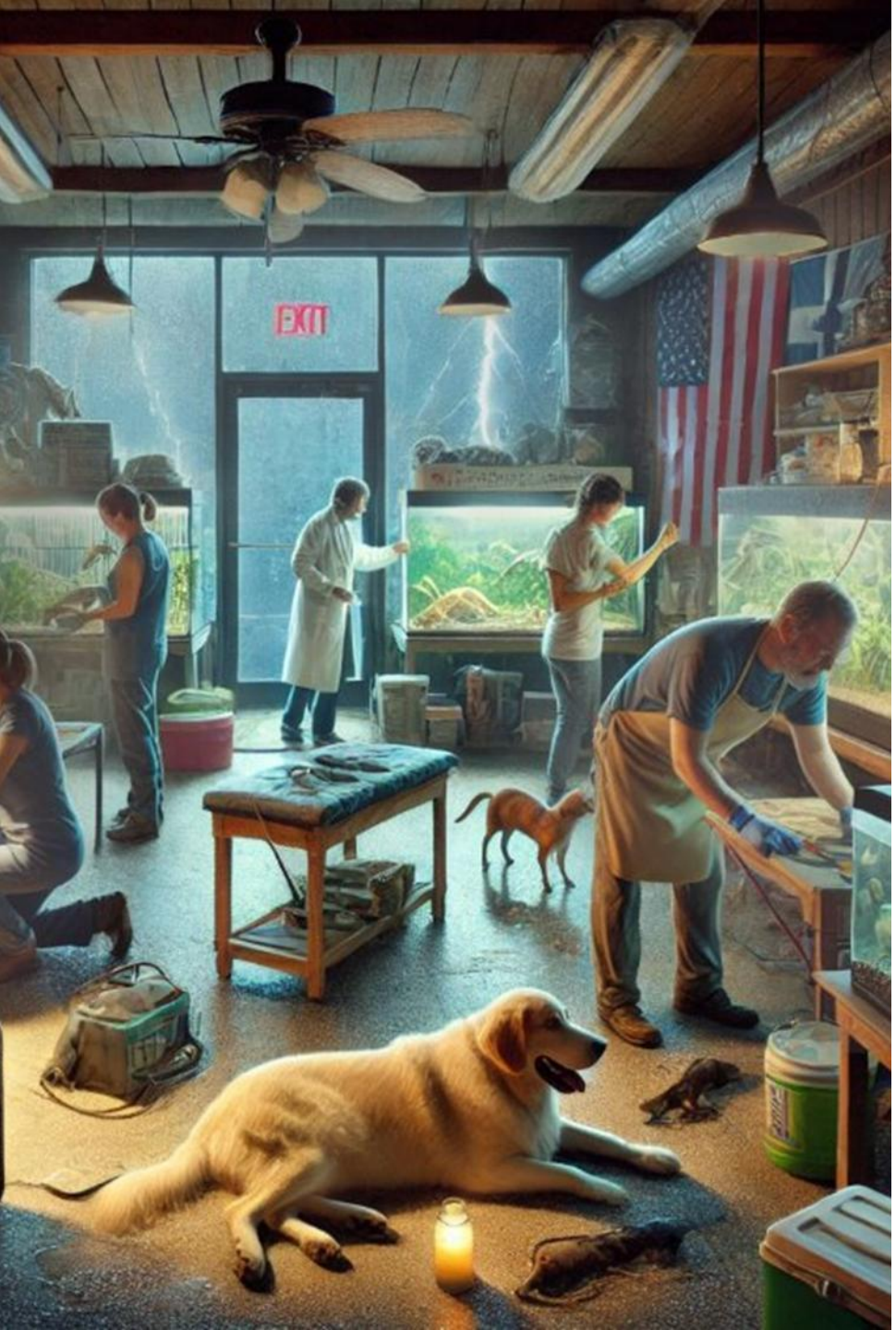

Aardbeving | impact op dierenhulp

Scenariowending

(Medewerkers van) dierenhulp-organisaties in het gebied zijn ook getroffen. Het gebouw waar zij gehuisvest zijn, heeft veel schade. De medewerkers aldaar maken zich zorgen over de veiligheid van zichzelf, de dieren en hun gezin.

Dilemma

In het getroffen gebied valt ook de telefonie en de elektriciteit uit, daardoor is er geen communicatie mogelijk en onduidelijk beeld wat er gaande is in het gebied. Met het verstrijken van de tijd neemt de impact verder toe: elektrische dierenambulances kunnen niet meer worden opgeladen, de temperatuur in dierenopvangen wordt onaangenaam en men voelt zich onveilig.

Stelling

Dierenhulporganisaties moeten ook voorbereid zijn op rampen en crises waarbij hun eigen dieren, personeel, gebouwen en voertuigen worden getroffen

Informatie-kaart

Tips op vaste onderdelen:

- veiligheid
- meteo
- redding en opvang
- omgeving/effecten
- communicatie
- afstemming, in te schakelen diensten

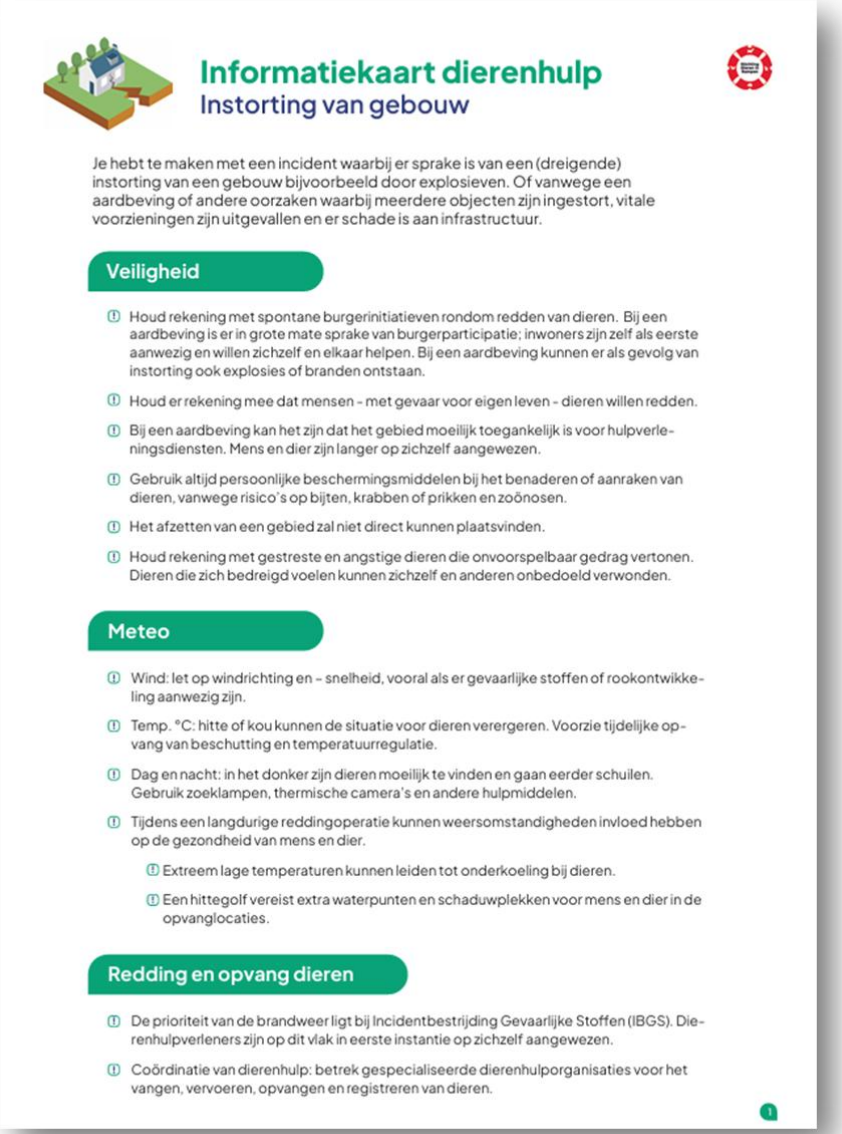

Informatiekaart dierenhulp
Instorting van gebouw

Je hebt te maken met een incident waarbij er sprake is van een (dreigende) instorting van een gebouw bijvoorbeeld door explosieven. Of vanwege een aardbeving of andere oorzaken waarbij meerdere objecten zijn ingestort, vitale voorzieningen zijn uitgevallen en er schade is aan infrastructuur.

Veiligheid

- Houd rekening met spontane burgerinitiatieven rondom redden van dieren. Bij een aardbeving is er in grote mate sprake van burgerparticipatie; inwoners zijn zelf als eerste aanwezig en willen zichzelf en elkaar helpen. Bij een aardbeving kunnen er als gevolg van instorting ook explosies of branden ontstaan.
- Houd er rekening mee dat mensen - met gevaar voor eigen leven - dieren willen redden.
- Bij een aardbeving kan het zijn dat het gebied moeilijk toegankelijk is voor hulpverleningsdiensten. Mens en dier zijn langer op zichzelf aangewezen.
- Gebruik altijd persoonlijke beschermingsmiddelen bij het benaderen of aanraken van dieren, vanwege risico's op bijten, krabben of prikken en zoönosen.
- Het afzetten van een gebied zal niet direct kunnen plaatsvinden.
- Houd rekening met gestreste en angstige dieren die onvoorspelbaar gedrag vertonen. Dieren die zich bedreigd voelen kunnen zichzelf en anderen onbedoeld verwonden.

Meteo

- Wind: let op windrichting en - snelheid, vooral als er gevaarlijke stoffen of rookontwikkeling aanwezig zijn.
- Temp. °C: hitte of kou kunnen de situatie voor dieren verergeren. Voorzie tijdelijke opvang van beschutting en temperatuurregulatie.
- Dag en nacht: in het donker zijn dieren moeilijk te vinden en gaan eerder schuilen. Gebruik zoeklampen, thermische camera's en andere hulpmiddelen.
- Tijdens een langdurige reddingoperatie kunnen weersomstandigheden invloed hebben op de gezondheid van mens en dier.
  - Extreem lage temperaturen kunnen leiden tot onderkoeling bij dieren.
  - Een hittegolf vereist extra waterpunten en schaduwplekken voor mens en dier in de opvanglocaties.

Redding en opvang dieren

- De prioriteit van de brandweer ligt bij Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS). Dierenhulpverleners zijn op dit vlak in eerste instantie op zichzelf aangewezen.
- Coördinatie van dierenhulp: betrek gespecialiseerde dierenhulporganisaties voor het vangen, vervoeren, opvangen en registreren van dieren.

1

Ga naar www.diereninrampen.nl
en download de informatiekaarten

NIPV Nederlands Instituut Publieke Veiligheid

Stichting Dieren in Rampen

Goed gesprek

Hoe kunnen we de samenwerking tussen crisisbeheersing en dierenhulp verbeteren?

- Burgerinitiatieven
- Samenwerking dierenopvangen
- Continuïteit kritische processen dierenhulp

- Houd rekening met spontane burgerinitiatieven rondom redden van dieren.
- Houd er rekening mee dat mensen - met gevaar voor eigen leven - dieren willen redden.
- Houd rekening met gestreste en angstige dieren die onvoorspelbaar gedrag vertonen. Dieren die zich bedreigd voelen kunnen zichzelf of anderen onbedoeld verwonden.

- Opvangcentra moeten bij evacuatie rekening houden met opvang voor dieren. Neem contact op met coördinerende dierenhulporganisatie in uw veiligheidsregio om te komen tot juiste middelen en coördinatie bij opvang van mens en dier.

- De meldcentrale is waarschijnlijk niet meer bereikbaar voor burgers met zieke of gewonde dieren. Een aanloop van mensen met zieke en gewonde dieren direct naar dierenhulporganisaties en dierenartsen is voorstelbaar.

Aardbeving | Opvang en verzorging

Aardbeving | burgerinitiatief

Scenario

In het noorden van het land vindt een aardbeving plaats met een kracht van 4,7 op de schaal van Richter. Veel mensen zijn geschrokken en gaan naar buiten. Er ontstaat schade aan gebouwen doordat muren scheuren, dakpannen van het dak glijden of gedeeltes van gebouwen instorten. In het getroffen gebied en ook buiten het getroffen gebied ontstaan burgerinitiatieven. Iedereen wil helpen, zowel in het getroffen gebied als voor de opvanglocaties. Een aantal mensen dieren liggen nog onder het puin, het gebied is onveilig voor inwoners.

Dilemma

Dierenhulporganisaties krijgen te maken met aanbod van burgerinitiatieven. Inwoners willen het gebied in om te helpen zoeken naar vermiste dieren.

Stelling

Dierenhulporganisaties kunnen veiligheidsregio's helpen om de verbinding te leggen met burgerinitiatieven

Aardbeving | improvisatie opvang

Scenariowending

Getroffenen worden opgevangen buiten het rampgebied. Veel mensen nemen hun huisdieren mee. Meerdere opvanglocaties worden opgesteld en ingericht.

Dilemma

Inwoners nemen hun huisdier mee. Op de opvanglocatie is ondersteuning nodig bij verzorging en middelen voor huisdieren. Daarnaast is er een grote groep inwoners in paniek, zij zijn hun huisdier kwijt of hebben hun huisdier achter moeten laten.

Stelling

Bij schaarste aan middelen voor dierenhulp in opvanglocaties moeten we terugvallen op improvisatie. Het aanleggen van voorraden heeft weinig zin.

Aardbeving | nazorg personeel

Scenariowending

De kans op naschokken blijft reëel, daarnaast is er sprake van doorbraak van een dijklichaam. Evacueren wordt overwogen en voorbereid.

Dilemma

De inzet van dierenhulpverleners vraagt veel van hen. De paniek in het getroffen gebied, de ernstig verwonde dieren en de onmacht dat niet alle mensen en dieren gered kunnen worden.

Stelling

Voor grootschalige psychosociale nazorg aan eigen personeel hebben dierenhulporganisaties steun en expertise nodig van de veiligheidsregio en GGD

Goed gesprek

- Wat kan Bevolkings-zorg zelf voor huis-dieren betekenen?
- Wat kunnen dieren-hulporganisaties bijdragen aan Opvang & Verzorging van huisdieren?
- Hoe kunnen we de samenwerking met elkaar aan gaan?

Acute ontruiming, vluchten en redding bij direct gevaar (zoals brand, explosie)

Geplande evacuatie bij dreigend gevaar (zoals hoogwater)

Eigen sociale netwerk

Voorkeursoptie in alle situaties

Communicatie om mensen aan te moedigen zelf met hun dieren een plek te vinden bij familie of vrienden buiten de gevarenzone.

Kortdurende opvang mensen en huisdieren

Doorgangslocatie/Hub

Voor mensen die zelf geen opvangplek kunnen vinden of verminderd zelfredzaam zijn, samen met huisdieren.

Tijdelijke aparte opvang huis-dieren in dierenopvangen

Als de doorgangslocatie niet geschikt is voor opvang met (verschil-lende soorten) huis-dieren of als de eigenaar onbekend of gewond is.

Overnachting in hotels of vakantiehuizen

Voor overnachting of verblijf gedurende langere tijd, samen met huisdieren.

Gastgezinnen (burgerinitiatief) als er onvoldoende plek is in hotels of vakantie-huizen en/of opvang langer nodig blijft.

Aparte opvang huisdieren in speciaal ingerichte dieren-noodopvang

Als de langdurige opvangvoorziening niet geschikt is voor opvang met huisdieren.

Langdurige opvang samen met huisdieren

Als er onvoldoende plek is in hotels, vakantie-huizen én gastgezinnen en/of opvang langdurig nodig blijft.

Opvang & Verzorging van mensen met huisdieren

Stichting Dieren in Rampen